

Προκόπης Παυλόπουλος: «Η Ελλάδα Μετά ΙΧ: Εθνικό Σχέδιο Δράσης υπό συνθήκες παγκόσμιας αβεβαιότητας» (ΒΙΝΤΕΟ)

/ [Επικαιρότητα](#)

Συνέντευξη στον δημοσιογράφο κ. Αντώνη Παπαγιαννίδη, έδωσε ο πρώην Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Ακαδημαϊκός και Επίτιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ κ. Προκόπιος Παυλόπουλος στην εκδήλωση του «Κύκλου Ιδεών» με θέμα «Η Ελλάδα Μετά ΙΧ: Εθνικό Σχέδιο Δράσης υπό συνθήκες παγκόσμιας αβεβαιότητας».

Παρακάτω μπορείτε να διαβάσετε σημεία της συνέντευξης:

Ι. Από την ίδια την φύση του, ως «Θεμελιώδους Νόμου» επικεφαλής της Έννομης Τάξης και με δεδομένο τον αυστηρό χαρακτήρα του κατά το άρθρο 110 του Συντάγματος αναφορικά με την αναθεώρησή του, το Σύνταγμα θεσπίζεται για να εφαρμόζεται στο ακέραιο. Άρα η αναθεώρησή του είναι *constitutione artis*

επιτρεπτή μόνον αν συγκεκριμένες διατάξεις του -εφόσον βεβαίως είναι αναθεωρητέες- είτε έχουν ξεπερασθεί από τις εξελίξεις της κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας και εκ τούτου έχει ατονήσει η κανονιστική τους δυναμική. Είτε έχουν αποδειχθεί κανονιστικώς ανεπαρκείς στην πράξη, οπότε χρειάζεται η δέουσα διορθωτική τους αντικατάσταση και ρυθμιστική τους αποκατάσταση.

II. Δυστυχώς, ορισμένες από τις έως σήμερα αναθεωρήσεις του Συντάγματος δεν ακολούθησαν τους προμνημονευόμενους κανόνες και έτσι κατέληξαν, μοιραίως, να αποκτήσουν έναν οιονεί προσχηματικό χαρακτήρα. Ειδικότερα, οι αναθεωρήσεις του 1986 και του 2019 απομακρύνθηκαν εμφανώς από την συστηματική λογική του πνεύματος του άρθρου 110 του Συντάγματος. Πραγματικά, με την αναθεώρηση του 1986 επιδιώχθηκε -και τελικώς επήλθε- κατά βάση η κανονιστική απομείωση του εν γένει ρυθμιστικού ρόλου του Προέδρου της Δημοκρατίας και η εμπέδωση ενός καταδήλως πρωθυπουργοκεντρικού συστήματος, το οποίο μάλιστα ενισχύθηκε περισσότερο στην συνέχεια. Κατ' ακρίβεια, οι έως την εποχή εκείνη αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας ήταν συνυφασμένες με τον εν συνόλω ρυθμιστικό ρόλο του κατά το Σύνταγμα. Και η συρρίκνωσή τους οφείλεται αποκλειστικώς στο ότι ο τότε παντοδύναμος κοινοβουλευτικώς Πρωθυπουργός δεν ήταν διατεθειμένος να αποδεχθεί μία μορφή πολιτικής «συγκατοίκησης» με έναν μη εκτελεστικό μεν πλην όμως ισχυρό Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Το αποτέλεσμα ήταν ο ούτως ή άλλως μη εκτελεστικός Πρόεδρος της Δημοκρατίας να καταστεί στην πράξη εν πολλοίς «μη ενεργός», περιορισμένος σε έναν υποβαθμισμένο διακοσμητικό και εθιμοτυπικό ρόλο. Με την δε αναθεώρηση του 2019 -και προκειμένου να αποφεύγεται εν πάση περιπτώσει η προσφυγή σε πρόωρες εκλογές- καταργήθηκε η αυξημένη πλειοψηφία που διασφάλιζε, σε μεγάλο βαθμό, την συναινετική εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Και μάλιστα σε σημείο ώστε αυτή να καθίσταται εφικτή ακόμη και με την σχετική πλειοψηφία, επομένως και από μία περιστασιακή κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Και για να θέσουμε τα πράγματα στην σωστή τους διάσταση, η άρνηση της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, τόσο το 2009 όσο και το 2014, να συναινέσει στην εκλογή θεσμικώς και πολιτικώς απολύτως επαρκών προσώπων ως Προέδρων Δημοκρατίας οδήγησε στην παθογένεια των μονοκομματικώς προτεινόμενων και εκλεγόμενων Προέδρων της Δημοκρατίας. Γεγονός το οποίο αναμφιβόλως υποσκάπτει, *ab initio*, το θεσμικό και πολιτικό κύρος που απαιτείται προκειμένου να αντεπεξέλθουν αρκούτως στην αποστολή τους.

III. Μία άλλη παθογένεια στο πλαίσιο των έως σήμερα αναθεωρητικών πρωτοβουλιών είναι και εκείνη, η οποία συνίσταται στο να προστίθενται στο Σύνταγμα ρυθμίσεις που δεν είναι απαραίτητες, δοθέντος ότι αρκεί το ισχύον συνταγματικό πλαίσιο. Άρα πρόκειται περί προσθηκών οι οποίες μάλλον

καλλιεργούν έναν «συνταγματικό εντυπωσιασμό». Ατυχώς και οι πρόσφατες προτάσεις αναθεώρησης του Συντάγματος φαίνεται να κινούνται, έστω και εν μέρει, προς την ίδια κατεύθυνση. Παράδειγμα πρώτο: Προτείνεται η προσθήκη ειδικής διάταξης ως προς την, μετ' αναθεώρηση, ρύθμιση του καθεστώτος λειτουργίας της Τεχνητής Νοημοσύνης. Όμως οι ήδη ισχύουσες διατάξεις του Συντάγματος είναι υπερεπαρκείς προς αυτή την κατεύθυνση. Προεχόντως δε οι γενικές ρήτρες των άρθρων 2 παρ.1 του Συντάγματος (προστασία της αξίας του Ανθρώπου) και 5 παρ.1 του Συντάγματος (ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας) επιβεβαιώνουν στο ακέραιο το κατά τ'ανωτέρω συμπέρασμα. Παράδειγμα δεύτερο: Προτείνεται η προσθήκη ειδικής διάταξης για την δημοκρατική οργάνωση και δράση των Πολιτικών Κομμάτων. Το ότι κάποια, ελάχιστα βεβαίως, Πολιτικά Κόμματα στην Χώρα μας πόρρω απέχουν από το να εξυπηρετούν, με την οργάνωση και την δράση τους, στο ακέραιο την «ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος», όπως επιβάλλει η διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 29 του Συντάγματος, είναι ηλίου φαεινότερο. Πλην όμως τούτο δεν επιβάλλει αναθεώρηση των ισχυουσών συνταγματικών ρυθμίσεων, αλλά ενδεχομένως θέσπιση ενός πιο σύγχρονου και πιο αποτελεσματικού εκτελεστού τους νόμου, με την προσθήκη των αναγκαίων κυρώσεων εν προκειμένω. Παράδειγμα τρίτο: Προτείνεται η θεσμοθέτηση, στο άρθρο 16 του Συντάγματος, της κρατικής μέριμνας για την προστασία, την καλλιέργεια και την διάδοση της Ελληνικής Γλώσσας. Πέραν του ότι πρόκειται για μίαν αυτονόητη για τους Έλληνες και τον Ελληνισμό υποχρέωση του Κράτους, τίθεται το ερώτημα: Τι εμποδίζει σήμερα, με βάση το ισχύον Σύνταγμα, την ανάληψη εκ μέρους της Κυβέρνησης ολοκληρωμένης νομοθετικής πρωτοβουλίας προς αυτή την κατεύθυνση, ώστε να χρειάζεται ειδική συνταγματική διάταξη; Να θυμηθούμε δε ότι μεγάλες τομές, όπως η καθιέρωση της δημοτικής (1976) και του μονοτονικού (1982), έγιναν χωρίς ειδική συνταγματική πρόβλεψη. Και ακόμη τούτο, το οποίο δείχνει τις εγγενείς ατέλειες μιας τέτοιας πρότασης. Η πρόταση, προδήλως γενικόλογη μέχρις αμηχανίας, κάνει λόγο για απλή «μέριμνα». Και όχι για «υποχρέωση», η οποία σαφώς σηματοδοτεί ισχυρή δέσμευση για συγκεκριμένα θετικά μέτρα υπέρ της Γλώσσας μας. Με άλλες λέξεις και μόνον η προσφυγή στον όρο «μέριμνα» δείχνει ότι η εν λόγω πρόταση οδηγεί σε μια συνταγματική διάταξη που δεν είναι *lex perfecta*, κάτι το οποίο έρχεται σε αντίθεση προς την σαφήνεια και την πληρότητα οι οποίες πρέπει να χαρακτηρίζουν τις ρυθμίσεις ενός αυστηρού και κανονιστικώς στιβαρού Συντάγματος. Εν τέλει ας αντιληφθούμε και ότι το Σύνταγμα, εκ φύσεως, βασίζεται στο κανονιστικώς δέον και δεν συμβιβάζεται με νομικώς ανέδοξες διακηρύξεις.